

Prejšnji cesarski grad v Dunajskem Novem mestu, kjer sta se rada mudila cesar Friderik III. (IV.) in Maksimilijan I., je izpremenila Marija Terezija v vojaško akademijo. Za dobe Zrinskega in Frankopana je bilo poslopje dokaj manjše. Tu sta bila zaprta hrvaška rodoljuba, odkar so ju prepeljali z Dunaja, pa do 28. aprila 1671 zvečer. — (Po fotografiji, narejeni po naravi.)

Prejšnja mestna orožarna je sedaj pivovarna. Slika je istotako izvršena po fotografiji, posneti na licu mesta po naravi. Od 28. aprila zvečer pa do 30. zjutraj sta bila Zrinski in Frankopan tu zaprta v ločenih celicah; na dvorišču tega poslopja sta padli njuni glavi 30. aprila 1671 ob 9. uri zjutraj. Na tleh tega dvorišča je vložen kamen, ki znači mesto, kjer se je izvršil zadnji čin tragedije Zrinski-Frankopan.

M.

»Jugoslovenski časopis« (»Revue Yougoslave«). Srpsko-hrvatska-slovenačka Universitetska Liga u Parizu izdaje od marta ove godine časopis »Revue Yougoslave«. Časopis prikazuje politički, književni i umetnički život Jugoslovena. Na njemu rade najistaknutiji jugoslovenski javni radnici i književnici. Časopis je okupio takodje veliki deo najčjuvenijih Francuza. Do sad je objavio članke A. Aularda, profesora Sorbone; J. Brunhesa, profesora na »Collège de France«; E. Denisa et E. Haumanta, profesora pariskog Universiteta; Louisa Laloya, sekretara Pariske Opere; D. Marbeau, auditora francuskog Državnog Saveta; Dr. A. Chervina, predsednika Pariskog Antropološkog Društva i tako dalje. Svi ti članci govore o Jugoslaviji. (Pitanje Rijeke, naše pravo na Macedoniju, pravednost naših zahteva u Dalmaciji, Istri i Zapadnoj Slovenačkoj, pitanje ratne oštete, itd. itd.)

»Revue Yougoslave« se bori rečju za integritet Jugoslavije i obaveštava inostranstvo o jugoslovenskoj kulturi, o kojoj su dosad naši saveznici bili neobavešteni ili obavešteni pogrešno od jugoslovenskih neprijatelja. Časopis hoće da sistematski utiče na strano javno mnjenje i da mu pruža autentične podatke o nama Jugoslovenima. Jugoslovenski narod se borio dosad fizičkom snagom na bojnom polju i mučeništvom u tamnicama ugnjetača. Sad nam predstoji borba knjigom, kulturom, ekonomskom radljivošću. »Revue Yougoslave« hoće da bude oružje te nove borbe. Dužnost je svakog Jugoslovenina da joj pomogne. Pretplata 30 dinara se šalje u Paris, 9 Rue Michelet ili knjižari S. B. Cvijanovića, Beograd.

V oceno smo prejeli: Dr. Oblak: Koroška Slovenija. — St. Premrl: Godovnice nebeški Materi. 17 Marijinih pesmi. Jugoslovanska knjigarna. Cena 12 K. — Edm. de Goncourt: Deklè Eliza. Iz francošćine prevel Pastuškin. Tisk. zadruga. Cena 9 K 50 vin. — Šekspir: Kralj Lear. Prevel dr. Milan Bogdanović. Matica Hrvatska, izredno izdanje. 1919. — Antonija Kassowitz-Cvijić:

V. Lisinski u Kolu Ilirã. Matica Hrvatska, 1919. Ob stoletnici rojstva Lisinskega. — P. Flerè: Seznamek mladinskih spisov in še kaj. — Ivo Jelavić: Iz pregažene Srbije. Sarajevo, 1919. Cena 4 K. — Djuro Arnold: S visinã i dubinã. Pjesme (1908—1918). Knjižnica Kola hrv. književnikã. Jugosl. akademija žnanosti i umjetnosti. Zagreb. 10 K. — Andrija Milčiniović: Mali ljudi. (Četiri pripovjesti.) Matica Hrvatska. — Antun Kovačević: U registraturi. Roman. Druga izdaja. Matica Hrvatska, 1919. Cena za člana 12 K, za nečlane 14 K. — Dr. Jernej Demšar: Spolne bolezni. Z ilustracijami. V Ljubljani, 1919. — E. Gangl: Zbrani spisi za mladino. V. Cena 6 K. — Fr. Jaklič: Ljudske povesti. (Od hiše do hiše. Sin.) Nova Založba. Cena 5 K. — Ilija Jakovljević: Studije i feljtoni. Zagreb. Cena 4 K. — Gjuro Dimović: Vojvoda Momčilo. Tragedija u 5 čina. Izredno izdanje Maticе Hrvatske. — Branko Lazarević: Jugoslovenski dokumenti. Zagreb, 1919. — Anton Jakl: Slovenski biseri. Veliki narodni potpuri. Kleinmayr-Bamberg. Cena 7 K 20 vin.

Ocene pridejo po možnosti.

Slovo in zahvala uredništvu. Z današnje četverno številko (9.—12.) zaključujemo 32. letnik Dom in Sveta (1919). Zakasnitve — v sredi februarja 1920 je številka izšla — je v veliki meri kriva okolnost, da smo čakali kemigrafa z Dunaja, da bi nam napravil slike za dr. Iz. Cankarja dve tiskani poli obsegajoči in že davno postavljeni spis o slikarju Giuliju Quagliu; že dva meseca je kemigraf uslužbenec Jugoslovanske tiskarne; on samo čaka priselitvenega dovoljenja (»visum«) iz Beograda, toda dovoljenje do danes ni prišlo. Da pa letnik kakorkoli in čim prej zaključimo, smo spis o Quagliu odložili za novi letnik. — Današnja številka v nekem oziru završuje vojno dobo Dom in Sveta: v strašnem letu 1915. je bil pisatelj Fr. Finžgar začel svoje vojne slike z »Boji« in s »Prorokovano«; danes končava s — »Polomom«. Takó v listu tiho, skromno, v najožjem krogu slavimo konec najgroznejše dobe. Naj bi za Dom in Svet in vso našo mlado državo bile zares končane posledice vojne; naj bi slovstvu sijale odslej milše zvezde! — Uredništvo letnika 1919. je bilo le prehodno, v naglici pridobljeno. Z največjim naporom smo izdali Dom in Svet letos štirikrat (štev. 3—6 v juliju, štev. 7—8 v začetku oktobra), a vendar v kljub velikanski podražitvi tiskarstva v precejšnjem obsegu, št. 1—8 po dve tiskani poli. Da smo se sploh vsaj toliko vzdržali nad vodo, se v prvi vrsti zahvaljujemo K. T. Društvu in našim požrtvovalnim, pridnim s o t r u d n i k o m. Gotovo so jim tudi naši naročniki od srca hvaležni za vso duševno hrano, ki so jo delili. Naj ostanejo zvesti tudi novemu uredniku, vsi: K. T. D., sodrudniki in naročniki! Da, izidi čimprej novi letnik, prični novo dobo v našem slovstvu, góji z novo močjo, z nepremagljivo silo vse, kar je pravo, dobro, lepo in vsemu narodu sveto!

T. č. uredništvo.

